nocent cōfabulationes inter hoīes dū etiā
nociue nō putauꝰ. Hinc dictū eſt ꝙ amici
ſunt fures tp̄is. Primū aūt argumentum
mētis cōpoſite eſt poſſe in vno loco cōſiſte
rē ⁊ ſecū morari. vt Bern. ⁊ ante eū Sene.
docuerūt. ¶ Deniqꝫ dici pōt oīa iſta quat
tuor iuuiſſe dep̄ accidens Bernardū vt ꝓ
pheta et miraculoꝝ eſſet oꝑator. inter que
ego p̄cipua illa deputo/q̄ egit in cōuerſiōe
illoꝝ q̄ etiā cōuerti toto niſi fugiebant. ¶
Sed hora finē flagitat. ⁊ nos flagitemus
vt finē beatū obtinere ſic languendo hic ꝑ
amorem diuinū poſſimus/ꝙ in futuro ſe
cura tranquillitate in illo collocemur. p̄ſtā
te dn̄o noſtro Jeſu chriſto.

¶ Sermo factus pariſius p eūdem doctorem in die ſancti Ludovici francoꝝ regis.

C Onſiderate lilia agri quō cre
ſcunt Math. vi. Lu. xij. et i euā
gelio hodierno. ¶ Ad irrigan
dū lilia candida pioꝝ ⁊ caſtoꝝ
ſtudioꝝ in agro mentis nr̄e/q̄tenus det in
crementū xp̄s/cōuertamus aciē noſtre con
ſideratiōis ad illud liliū cōualliū ex q̄ idē
xp̄us ꝓdijt q̄ eſt flos ⁊ paſcitur inter lilia.
Poſtulemus vt a torrēte fluentoꝝ ſerene
gratie/illabaꝰ in nos trames aquarū ſalu
tariū. purificans viuificās ⁊ fecūdans ſte
rilitatem aīe noſtre. Qd̄ vt fiat nequaꝗ̄ o
mittendū eſt ſalutiferū illud aue. qd̄ aue (ſi
veterū narrationi crediꝰ) olim litteris aure
is inſcriptū fuiſſe reptū eſt in lilijs/ab ore
cuiuſdā ſepulti/miraculoſo ortu germinā
tib᷒. qd̄ p̄terea allatū eſt deſup ꝑ os angeli
cū ⁊ nos illud pia deuotiōe recolamus di
cētes. Aue gratia plena ⁊c. ¶ Conſidera
te ⁊c. R. P. et doctiſſimi/ac ſapiētes viri/cō
ſiderāti mihi qd̄ nūc de ipa cōſideratiōe lo
quēdū eſt. tū ad cōmonitiōm noſtrā. tū ad
glorioſiſſimi regis noſtri Ludouici p̄co
niū. dignū duxi ipam cōſideratiōis vtilita
tem nō meis ſed beati Bernardi verbis ex
primere. Cui nanqꝫ alteri magis aſſentire
ꝗ̄ illi cōueniet. q̄ ſupra multos hac virtute
pollebat. et a q̄ ſup hac re nō mediocris li
ber editus eſt. Ait ergo. xv. p̄re. de cōſidera
tione ad Eugeniū papā. Et primū q̄dē ip
ſum fontē ſuū. i. mentē de q̄ oriꝰ/pacificat
conſilio. deīn̄ regit affectus. dirigit actꝰ:
corrigit exceſſus. cōponit mores vitam ho
neſtat et ornat. Poſtremo diuinarum pari

ter et humanoꝝ rerū ſciam cōfert. Et poſt
multa hmōi/cōſequenter oſtendit quo pa
cto ipa cōſideratio/mater eſt quattuor vir
tutum cardinaliū. Deinde mrē̄m cōſidera
tionē circa que et qualia debeamꝰ exercere
ſalubri ꝓfundaqꝫ declaratiōe ꝑtractat. ¶
Hinc videte queſo ꝗ̄ latam nobis miſtrat
loquendi materiā thema noſtrū qd̄ p̄mitti
tur: cōſiderate. Reſtrictius atn̄ tradi vide
tur/dū dictū nō eſt ſolū cōſiderate. ſed cōſi
derate lilia agri quō creſcūt. Placet aūt vt
ſermo noſter hoc mō loquēdi euangelico
coartetur de cōſideratiōe lilioꝝ agri quo
mō creſcūt. ſi tn̄ vnā prius de ipa cōſidera
tione cōſideratiōem elicuero ad laudem re M
gis noſtri. ¶ Eſt aūt iſta cōſideratio Se
reniſſimus Rex ludouicꝰ plurimū ſuo tp̄e
re cōſideratiuus fuit. Hoc ita vel ſentire vl'
dicere/certa me rō cōpellit. Pollebat q̄dē
rex noſter ceteris ꝟtutib᷒ cū aūt ſint cōne
xe veluti ſorores germane in chorea ꝑ̄cer
rima. verſis mutuo vultib᷒ et ipa cōſidera
tio nō ſolū virtus eſt. ſed directrix aurigaqꝫ
virtutū qua ſublata virtus quelibet vitiū
eſt. ꝑſpicua ē cōſideratio. ¶ Preterea non
ne ꝓfitetur eccleſia regem noſtrū digne ſc̄tē
ꝗ̄ principatū fuiſſe? Neminē vero magis
ꝗ̄ ipm̄ principē decet cōſideratio. que ſin
gularis quedā eſt mater prudētie. Hec eſt
phi ſnīa. ix. politi. Hoc in omni arte ꝑfaci
le eſt animaduertere. nam a rectoribꝰ et ar
chitectis in omni arte ſi cōſideratiōem tol
lis/quid in reliq̄ ſit vtilitatis neſcit. ¶ Pul
cram ſubinde ⁊ ꝓpoſito cōgruam narratio
nem infert Macrobiꝰ in ſaturnalibꝰ: ſub
hac quidē ſnīa. q2 verba nō teneo. Fuit in
theatrico ſpectaculo rome vnus hiſtrio vel
minus qui ꝑ geſtus (vt ſolebāt) ſtudebat ef
fingere ⁊ repn̄tare ꝑſonam principis. Ex
clamauit alter hiſtrio ipm̄ deficere a ꝓprie
tate repn̄tatoris. Appellaꝰ igitur a populo
vt iſtius errorē corrigeret. Paruit. Conſti
tuit ſe quoqꝫ velut hoīem meditabūdū et
vehementer cōſidaratiuū. ſignans ex hoc
nihil magis decere principē ꝗ̄ ꝙ eſſet con
ſideratiuus. Et videte ſi nō eādem ſnīam
in ſacris litteris cōſideramus. Jlle rex ſalo
mon p̄dicauit dicēs. Prouerb. xx. Rex qui
ſedet in ſolio iudicij. Jntelligite. nō in mē
ſa. nō in comeſſatiōibus et cubilibus. neqꝫ
diſcurrens euagatiōe petulanti diſſipat oē
malū intuitu ſuo. Et quid intuitus regis
hic aliud dat intelligi/ꝗ̄ acutam agendoꝝ

conſiderationem? Et Iſa. xxxij. Princeps
que digna cogitabit .i. cõſiderabit. et ipe ſu-
per duces ſtabit. Propterea terre maledicẽ
Eccẽs. x. cuius rex eſt puer ⁊ principes mãe
comedũt. cur ita (niſi ꝙ pueritia et matuti-
na comeſtio / ad litterã aduerſant̃ cõſidera-
tioni? Cur ſubinde celebrat̃ a tullio memo
rabile id dictũ Scipionis. Nunꝙ̃ minus
ſolus ꝙ̃ cũ ſolus? Certe qꝛ principeȝ decet
maxime ſecreta interdũ ſilẽtia ⁊ receſſus a
turbis q̃rere vt ſolus cõſideret totꝰ reipu-
blice ſtatũ. et ſolus abſ ꝗ arbitro ponat añ
mentis oculos / ſeipm ⁊ curas omnes agẽ-
doꝝ ſolertius et fidelius ꝙ̃to ſecretiꝰ diju-
dicet. q̃m affirmante vno ex eiſdẽ Scipio
nibꝰ (Et refert Valerius li. vij. Nec ſilet ſe-
neca) tũ in oĩbꝰ tum p̃ſertim in pricipe hec
turpis et nõ admittẽda excuſatio eſt dicer̃
Nõ putaui. Adeo nihil abſ ꝗ cõſideratio-
ne agendũ eſtimauit eſſe / quin futura cau-
te p̃uideat. Hec obſeruabat inclitꝰ ille ſci-
pio africanus minoꝛ q̃ q̃tidie nihil aggre-
diebat̃ agendoꝝ quouſ ꝗ diluculo ſolꝰ i ca
pitolio diu reſediſſet. q̃ factũ eſt vt oĩa ei ꝓ-
ſpere / ⁊ ſm̃ eſtimatiõem tũc romanoꝝ diui
ne ſuccederẽt. Sic Eneas apud Virgiliũ
Sic apud Therentiũ comicus ſenex ſin-
gula p̃uidiſſe ſibĳpis memorant̃. Deniꝗ
ſiquis reuoluat hiſtorias actaꝗ regnoꝛuȝ
puto recognoſcet omnes pene regnoꝝ ſub
uerſiones ꝑ clades belloꝝ / frequẽtiꝰ ex con
ſideratiõe ꝙ̃ aliũde ꝓceſſiſſe. dũ vicȝ nõ ſa-
tis explorat̃ hoſtilis machinatio. dũ coꝛuȝ
ſtratagemata vel inſidie nõ caute circũſpi-
ciunt̃. dũ ruit p̃ceps improuidaꝗ acies ve
lut beſtie in laqueos et in omne ꝓrſus peri
culũ. Hoc titus liuius. hoc vegetius de re
militari. hoc frontonꝰ in ſtratagematibus
et alĳ hiſtoriographoꝝ palã tradiderunt.
et nr̃a tempeſtate nimis expertum eſt. Et a-
nimaduertite p̃coꝛ ſi forſan hoc attẽdebat
Hieremias. Hiere. xij. dũ lamentat̃ dicẽs.
Deſolatione deſolata eſt oĩs terra. Et tãꝙ̃
ab eo q̃reret̃ rõ. ſubiũxit. qꝛ nemo eſt q̃ reco
gitet corde .i. cõſideret de ſubuerſione ipſa.
Demũ futura hieruſalẽ flens ſaluatoꝛ. ei ꝑ
cauſa p̃cipua ſue deſolationis exprobrauit
incõſideratiõem qꝛ ſi cognouiſſes ⁊ tu. in-
A quit Lu. xix. Optime et diuine hec ⁊ ſilia
animo retinens cõſideraſti o gl'ioſiſſie rex
Ludoꝛvice. atꝗ ſtuduiſti vt te ⁊ regnũ tu-
um / ꝑ virtutem cõſideratiõis regeres. et eſ-
ſes tanꝙ̃ alter argus cẽtoculus. velut etiaȝ

Ianus qui ꝑtem ſpectat vtranꝙ̃. et ſic̃ ala
lia illa ꝓphetica q̃ in circuitu erãt plena o-
culis Ezech. i. Deniꝗ tanꝙ̃ tibi tuiſꝗ ſilĳ
bus audires dñm aſſidua exhoꝛtatiõe pſo
nantẽ primũ thematis verbũ. Cõſiderate
Et vtinam in hac calamitate nr̃a nõ ſo
lũ terreni principes ſed ipi p̃cipue eccleſia-
ſtici qui regẽde p̃ſunt eccleſie hoc mõ con
ſiderarent. hoc mõ ſaperẽt ⁊ intelligerẽt ac
nouiſſima ꝓuiderent. potius ꝙ̃ turpi deſi-
dia / aut turpioꝛibꝰ curarũ terrenarũ occu-
pationibꝰ mãcipati ambularet vnuſquiſꝗ
poſt prauitatem coꝛdis ſui. quaſi poſt cate
nam qua circũſtrictꝰ trahit̃. nõ ita / res oẽs
feda labefactiõe coꝛruerent. nõ ita miſeris
et luctuoſis modis / omne diuinũ ⁊ huma-
nũ / nefas infauſtũ cõfunderet. Nõ poſtre-
mo viri cõſideratiui vel coꝛdati qui vel ſo-
li vel p̃cipue ipi dicendi ſunt hoĩes vtẽres
rone nõ inꝙ̃ ſpernerent̃ aut irriderent̃ ꝓ fã
taſticis / a talibꝰ vaniſſimis hoĩbꝰ. imo iam
nõ hoĩbꝰ ſed monſtris et poꝛtentis nihil de
hoĩe retinent p̃ter exterioꝛem coꝛpis effigi-
em retinentibꝰ. Ita eſt nõ mẽtioꝛ neꝗ mu
to ſniaȝ. tales nihil de hoĩe retinent p̃ter ex
terioꝛem foꝛmaȝ coꝛpis. q̃ ꝑegrinis adhuc
indumentis defoꝛmata. cũ intus vere bel-
uina et diabolica ſint oĩa. Q̃m alĳ poꝛcuȝ
viuũt. alĳ canem. alĳ leonem aut aliquam
ex beſtĳs abſꝗ humana cõſideratione.
Sed querelam hãc ſolitam linquẽtes (q̃a
etiam de eis q̃ ab iſtis conſideranda eſſent
ſcripſit diffuſe Bern. vbi ſupra) videamus
ſi foꝛte beatiſſimus rex Ludoꝛvicꝰ / q̃dam
ſpecialioꝛi mõ ſuꝑ alios reges et pꝛicipes
traducere poterat ad ſui cõſideratiõem / nõ
vnicã thematis ꝑticulã primã ſed ipm the
ma integrũ cũ dictũ eſt. Cõſiderate lilia a-
gri ⁊c. Verũ priuſꝙ̃ vltra ꝓgrediar inci
dit vnũ dicere qđ ex cõſideratione magna
vel ꝓrſus maliuola geſtũ eſt. Her (ſicut ac
cepi) affixe ſunt ſcedule plurime. q̃ p̃ter mo
rem maioꝝ nr̃oꝝ publicarẽt ſermonẽ iſtũ
Et queadmodũ de Rufino cõquerit̃ beatꝰ
Hiero. tales vident̃ me aut potius onera-
re laudibꝰ ꝓprĳs. ſed ex mõ faciendi ve ſũt i
famatiões ⁊ honoꝛifice cõtumelie. Cõſtat
ꝙ a zelantibꝰ vel collegiũ iſtud venerabile
vel me vel vtroſꝗ ꝓceſſerũt he ſcedule. Sȝ
refert q̃ zelo. Nam ſi bonus fuit plane tam̃
nõ ſm̃ ſciam ⁊ cõſciam. Si malignus ⁊ li
uidus. certe nõ ſm̃ charitatem. Ignoſcen-
dũ eſt igitur vel miſerãdũ vel cõtẽnendũ

vel orandum. Hanc veritatem quãꝫ teſtor
hoc zelo loquor ſupplico ꝑſuaſam habeto
te me impulſore aut ſuaſore aut conſcio/ta
les ſcedulas nullo modo factas fuiſſe. Nõ
dum enim deo miſerante ſic deſipio vt imi
tari velim tam publice/militem glorioſum
illũ Thraſonem comicum/ꝓdicantẽ lau⸗
des ſuas tanqꝫ adulator et hiraldus ſuiꝑ⸗
ſius. ⁊ velut cuculus qui non niſi ſe cantat
Et quanqꝫ valde imparſim aplõ. vſurpo
tam humili fiducia verbum ſuum in hac ꝑ
te. nõ indigemus litteris cõmendaticijs a⸗
pud vos. Sec nec ꝑlapſus ſum in illõ ab
Eſopi fabuſis ſumptum improperiũ Om
nes accurrite rane: mons parturiet magnꝰ
naſcetur ridiculus mus. ¶ Hec ex incidẽ⸗
ti. Nunc ad rem redeo vbi de ipa conſide⸗
ratione liliorꝫ agri particularius loquẽdũ
eſt. Et primitus cõſiderandum occurrit ꝙ
habet hoc ꝓpriũ ſcripture diuine inſignis
vbertas/vt verba eiꝰ ſingula myſteria ſint
q̃ſtumcunqꝫ videantur humilia. Res inſu
per loquuntur in ea ⁊ docent mores ⁊ vir⸗
tutes. docent charitatem tropologice ſeu
moraliter. docẽt fidem allegorice. docent
ſpem angogice. Ita eſt ſcriptura ſacra lin⸗
gua vna et mľtiplex. breuis ⁊ latiſſima quẽ
admodum et a diuino Bartholomeo alle⸗
gat hierarcha Dioñ. ⁊ velut ſpeculum cõ⸗
cauum: in quo varie relucẽt facies. Et rur
ſus manna in quo ſapor omnis reconditꝰ
inuenitur ¶ Propterea non ꝑuum exiſti⸗
mandũ eſſe putauit inclitus rex noſter. ꝙ
mittit nos xp̃us ad conſiderandum lilia a⸗
gri quomõ creſcunt. ꝑſertim qꝛ ſumebat in
ſigne ſuũ ex lilijs more atauorꝫ ſuorꝫ. iſtar
etiam veterum illorꝫ quorꝫ meminit phs
in politicis. qui ornatũ ſumebant ex lilijs
ſm victorias. Eſt itaqꝫ natura nobis inſi
tum vt q̃ ſunt familiaria ⁊ nobis inſignia
ea tum libentius tum freqnẽtius cõſidere⸗
mus. et ad horꝫ inſpectiõem facilior ẽ ani
mi noſtri formatio. Liliorꝫ igitur conſide
ratio generabat in rege noſtro doctrinam
multiplicem. qua nutrietur ad fidem ſpem
et charitatem ceteraſqꝫ virtutes. ¶ Ad fi⸗
dem quidem. dum inuiſibilia dei ꝑ ea que
facta ſunt in lilijs pulcerremis itellecta in⸗
ſpexit ex numero pondere ⁊ mẽſura. ex ſpe
cie mõ et ordine. Nã ſi pulcra. ſi decora. ſi
ſpecioſa ſunt lilia. ſicut ⁊ valde pulcra ſunt
q̃to pulcrior ſpecioſior ⁊ mirabilior eſt ille
qui fecit ea. ¶ Ad ſpẽ deinceps aſſurrexit:

dum cõſiderauit ea creſcere que nõ laborãt
neqꝫ nent ⁊ que diuina prudentia ſic veſtit
vt Salomon in omni gloria ſua nõ fuerit
opertus ſicut vnũ ex iſtis. Si ergo putar⸗
guit xp̃us fenum agri qđ hodie eſt et cras i
clibanũ mittitur deus ſic veſtit: q̃to pluꝫ
eſt homo modice fidei. vt de diuina ꝓuidẽ
tia non diffidat. ſed iactet curam ſuam ⁊ co
gitatũ in dño et ipe euꝫ enutriet ¶ Ad cha
ritatem deniqꝫ accenſus eſt rex noſter dum
cõſiderãdo ꝑſpexit q̃ pacto deꝰ vſqꝫ ad ob
lectationes varias dilexerit hoiem. ⁊ ꝓpter
eum etiam liliũ ne dicam tot res mire pul⸗
critudinis decoris et virtutis formauerit.
nec ꝓpter vnum hominem iſta minus fecit
quia cuꝫ multis fecit. put eſt deductio apđ
Hugonem in ſuo de arra ſponſe. ¶ Quid
autem ſi ternariũ liliorꝫ in ſuo ſcuto regio
et diuino/rex noſter ad mores retorquere
conſiderando volebat. Uidebat eni quali
ter liliorꝫ fulgurat color aureus in campo
azurro velut in ethere puriſſimo et ſereniſ⸗
ſimo. Et nonne poterat ꝑ ternariũ hoc lili
orum/conſiderate. vľ tres virtutes ꝑnoia
tas: fidem ſpem charitatem in anĩa iuſti ce
lica. aureo fulgore micantes. vel ipam attẽ
debat a qua originant: beatiſſimam trini
tatem. in quo/velut intellectuali ſcuto triã
gulari ꝑ circũinceſſioneꝫ cõphendenter
poſitam. vel tres anime vires ſpeculabat.
concupiſcibilem iraſcibileꝫ rationalẽ Aut
ſi iuſtius eſt accipere tres partes imagines
memoriam. intelligentiam. et voluntatem
Aut deniqꝫ appropriatius regie maieſtati
tria lilia in ſcuto tres ſtatus in ſuo regno ꝯ
ſiderare fas habuit idem rex noſter: ſtatum
dico militantiũ. ſtatum cõſulentiũ. ſtatum
laborantiũ. Hi ſiquidem ſtatus etſi in om
ni policia reperiri habeant vel mediocriter
inſtituta: vſurpat tamen ſibi regnum fran
cie colorem ethereum ob ſingularem reli⸗
gionis cultum. Colorꝫ vero aureũ tripli
ci illi ſtatui contulit excellentia meritoruꝫ
in vtroqꝫ. Nam vbi queſo viguit vſqꝫ ter⸗
rarum vel in militibus ſtrennuitas poten
tior. vel in cõſulibꝰ ⁊ clericis ſapientia diui
nior. vel in laborantibus ⁊ ſubditis obedi
entia ꝓpenſior: Ita vt nihil errauerit q̃ re⸗
gnum francie dixerit in orbe poſitum eſſe/
velut hortũ ⁊ agrum quendam voluptatꝫ
ameniſſimũ. ethereo ſplendore nitentem.
fecũdum quoqꝫ lilijs hoc eſt populis/au⸗
rea dignitate fulgentibꝰ. quẽ hortũ irrigat

fons ille puriſſimus ⁊ fluuius niueis argē
teus vndis. vniuerſitas piſieñ. in quatuoꝛ
facultatū flumina cōdiuiſus. quib⁊ irrigat̄
omnis terra. ❡ Agnoſcitꝭ vt opinoꝛ doctiſ
ſimi ⁊ ſapiētes ꝗ̄ſlate patētem cōſideratio
nem rex noſter habuit ex inſpectatōne ꝓ̄ri
oꝛum inſignioꝝ et dū rememoꝛabat̄ ex hic
verboꝝ xp̄i que dicūt. Conſiderate ⁊c̄. Et
potuit quidē amplius ex cōſideratiōe lilio
rum et eoꝝ creſcēdi mō / aniaduertet̄ pius
rex nr̄ tria eſſe neceſſaria ad debitū populi
totius augmentū / tanꝗ̄ ad crementū viuē
tiū lilioꝝ. Nam ſi nō eſt homo liliū non di
xiſſet ꝓpha. Juſtus germinabit ſicut liliū.
❡ Hec tria ſunt q̄ lilia vt creſcant exigunt
Ros ——— Ros ſupne benedictionis
Humoꝛ ——— Humoꝛ terrene ſuſtentatiōis
Clauſura ——— Clauſura iuſte ꝓtectiōis.
Abſq̄ roꝛe enī ⁊ ethere libero / flocida ſūt
lilia ⁊ decoloꝛia. ſic abſq̄ diuina grā que ē
pluuia volūtaria quā ſegregat deus heredi
tati ſue et abſq̄ ſupno afflatu vel aſpectū po
pulus omnis interius cōtabeſcit. Poꝛro a
reſcūt lilia ſi deſit humoꝛ bonus in radice.
et ppl̄s non ſubſiſtit ſed areſcit / ſi ſibi deſit
ſuſtentatio in coꝛpe. Demū lilia ſi nō clau
dantur ſepib⁊ aut muris / depaſcūtur ⁊ con
culcant ea oēs beſtie agri. et ppl̄i ſi non iu/
ſtis legib⁊ ⁊ obedientie muro cōcludantur
ipi celeriter hoſtib⁊ inuaſi depereūt. ſiue ho
ſtes intelligas ſpiritales q̄ ſunt mūdus ca/
ro demonia. ſiue materiales ⁊ viſibiles qui
M ſunt ipi hoīes ſubiꝗ̄ pis. nam nullū eſt ani/
mal alteri magis inimicū. ❡ Hec cōſidera
ſti rex glōioſiſſime / ⁊ viuētiū lilioꝝ agricola
egregie Ludouice. Cōſideraſti inq̄ vt noſ
ſes quō lilia rōnabilia / agri tui regni / creſ/
cerent dū viuebas in carne et nunc (vt piū
nobis credere eſt) tuis interuētib⁊ cōſidera
re nō ceſſas dū regnas in ethere. Cōſidera
ſti nempe vt eis nō deeſſet ros et aſpect⁹ ce
li liber. dū in eis ſcē religionis cultū ꝯſer/
uaſti. Cōſideraſti vt nō deficeret humoꝛ i
coꝛpe velut in terre fixa radice dū eos tp̄ali
ter ſuſtētaſti. Cōſideraſti poſtremo ne diſ/
ſiparet̄ maceria vel clauſura iuſte ꝓtectiōis
dū cōgruis legib⁊ atq̄ iudiciꝭs / eos cōmu/
niuiſti. ita vt fuerūt ppl̄i tui inſtar lilioꝝ ir
roꝛati de ſurſum / irrigati deoꝛſum ⁊ ꝓtecti
ꝗ̄qua verſum. ❡ Et poterā o doctiſſimi et
ſapiētes viri / poterā iſta latius deducere ex
eiuſdē regis celebꝛi chꝛonica ſi vacaret. ⁊ ñ
eſſetis onerandi notiſſimis. nam quis ne/
ſciat eum fuiſſe in cultu religionis catholi
ce cōſeruando xp̄ianiſſimū? Quin et here/
ticoꝝ extirpatoꝛ fuit vehemēs. et his feruē
tiſſimo zelo ſuccēſus / impios infideles bar
baros pſecutus eſt. ⁊ ad augmentū diuini
cultus / multa monaſteria cōſtruxit plīma
repauit. Ceterū negari nō pōt eū de coꝛpa
li ſuſtentatione ſubditoꝝ curioſum fuiſſe /
qū ipis etiam paupib⁊ inopib⁊ ⁊ egenis in
tra et extra regnū ſuū / tāta pietatis affectio
ne et ſolicitudine ꝓuidebat eos pſonaliter
mira pꝛſus humilitate viſitās paſcēs ⁊ re/
fouens. Quid amplius dicā de clauſura li
lioꝝ ſuoꝝ ꝑ iuſtā legū ꝓtectiōem? Jpe enī
legib⁊ bñ cōdicis. circūcinxit ppl̄m ſuū / ꝓ/
uidens ne frangerent̄ ab eis ꝗ̄ſdā inſup ad
didit vt de ꝓhibitione duelloꝝ ⁊ punitiōe
blaſphemantiū ⁊ foꝛſan plures adiūxiſſet
ſi nō dictaſſet ſibi cōſideratio ſua / multitu
dinē cōfuſam legū ⁊ ſtatutoꝝ nō tam ꝓte/
gere ꝗ̄ aliqū ſubuertere gentē cui ſeruāda
mandat̄. Exemplū in ꝓpoſito Aceruus la/
pidū aut ſepes ſpinarū ꝓtegūt ⁊ circūdant
lilia. Qđ ſi iuſto amplius excreuerint l̄ ſpi
ne vel lapides. lacerant̄ lilia. aut ab aeris li
bero hauſtu ꝓhibent̄. Non ſecus eſt de ml̄
titudine traditionū humanarū. noīatiꝫ ex
cōicationū. Ad hoc ſpectat illud Mat. xv
Jrritū feciſtis mādatū dei ꝓpter traditiōes
vr̄as ⁊c̄. ❡ Talib⁊ modis ſtuduit optim⁹
et ſolertiſſimus agricola nr̄ regius hrūs lu
douicus cōſiderare lilia agri. i. ppl̄os r̄gni
quō creſceret dū habebāt roꝛē ſupnū. hūoꝛ/
rem terrenū. et ſeptū munitiſſimū. Primū
de bñdictiōe celi. ſcōm de bñdictiōe terre:
tertiū de inſtitutione diſcipline. ❡ Vellē N
ita cōſideraremus oēs. lilia agri noſtri q̄/
mō creſceret. nemo quippe eſt qui nō agrū
hēat cure ſue cōmiſſum. de quo ſapiens ad
monet nos Prouerb. xxiiij. Diligenter ait
exerce agrū tuū. alioqn audi ab eo ibidē q̄d
mali ſubſecuturū ſit. Per agrum viri pigri
tranſiui. et ecce totū repleuerāt vꝛtice. ope/
ruerūt faciem eius ſpine. et maceria lapidū
deſtructa erat. Fruſtra ꝗ̄rerent̄ ergo i agro
tali lilia creſcētia. vbi deeſt ſolers cōſidera
tio ⁊ dñat̄ ignauia ea nō cōſiderās q̄ p̄emi
ſimus. Nam ꝓpter abūdantiā noxij humo
ris totū replent vꝛtice moꝛdicātis ⁊ exurē/
tis luxurie ꝓpter effectū nō ſereni roꝛis ope
riūt faciē ei⁹ ſpine. Et qꝛ maceria lapidum
deſtructa eſt ꝑ indiſciplinatā diſſolutiōem
cōculcant totam ſatiōem ⁊ germina vtilia

omnes beſtie agri. et ſingularis inobedien-
tie ſuperbe ferus/depaſcit ea. ¶ Ager iſte ſi
querit̄ qualis et q̄s ſit. apte r̄ndet̄ hō. ſ. mi-
nor mūdus. Math. xiij. Idem ipe hō eſt
agricola ſub agricola ſupmo cōſtitut⁹: De
quo Math. xiij. et Joh: xv. Porro totidē
abūdare liliȷs debet ager talis/q̄t virtutib⁹
iubet̄ inſigniri. Nōne pulcerrimū liliū ca-
ſtitas: pulcrū ſobrietas: pulcrū iuſticia. pl'
crū ⁊ formoſum ſapia. modeſtia fides. ita
de reliq̄s virtutib⁹ floriferis. q̄b⁹ redolet a-
ger aie velut odor agri pleni. cui benedixit
dñs. Geñ. xxv ¶ Sed credite nō puo aut
gratis poſſidet̄ ager/talib⁹ liliȷs decoratus
Emitur certe laborib⁹ q̄ꝫ pl'imis ⁊ ſtudioſo
colendi exercitio. ſicut in figura fortis mu-
lieris dicit̄ Prouerb. vl. Cōſiderauit agꝛ
et emit illū. Et q̄m nemo repente fit ſum⁹/
ſed cū tpis curſu ⁊ etatꝭ incremēto/ creſcūt
altius ipa virtutū lilia. queādmodū diſti-
ctio formoſa ſignificat q̄ quoſdā ponit in-
cipiētes quoſdā pficientes. alios pfectos.
¶ Cōſideremus eadē lilia quo nature mō
creſcūt a primeuo ſui germine ad medium
robur ſtipitis. vſq̄ꝫ ad floris fructuſq̄ꝫ ma-
turitatē. Hoc cōſiderantes. xp̄o obedim⁹ ⁊
ſermonē aptabimus auditorib⁹. Sūt q̄p-
pe in hoc cetu venerādo hoies ſub etatꝭ di-
ſtinctiōe triplici. ſub germināte adoleſcen-
tia. ſub virenti iuuētute. ſub matura fructu
oſaq̄ꝫ ſenectute. In q̄b⁹ pari typo virtutuꝫ
lilia ſuccreſcere debere demōſtremus. Alia
eniꝫ virtus in fortitudine ⁊ efficacia decet
maturū ſenem. alia virilē iuuenē. alia tene-
rū adoleſcentē. Fallor ſi ñ hoc ſignauit A-
poſtolus Cū eſſem inq̄t puulus loq̄bar vt
puulus ⁊c. Cū autem factus ſum ſenex e-
uacuaui ⁊c. i. Cor. xiij Idē notauit Ora.
poetas inſtituens et etates deſcribēs. hoc
mō p̄ns cetus eſt velut ager ille. in q̄ erant
tres ordines ouiū accubātes iuxta puteū.
Geñ. xxix. Puteus locus eſt vñ haurit̄ aq̄
ſcie ⁊ ſalutaris ſapie. Tres ordines ouiū/
tres accipimus ordines ſtudentiū ſimpli-
cium. ¶ Cōſiderandū vero eſt q̄ etſi i om-
ni etate neceſſe ſit ꝯtutū liliȷs vt creſcāt mi-
niſtrare triplex antidotū q̄ð p̄dixim⁹. Ro-
rem ſcꝫ hūorē ⁊ clauſurā. nihilominus ap-
propriatiori breuitate nō oia oib⁹/ſed ſin-
gula ſingulis diſptiri curabim⁹. Stantes
in terminis nr̄is/ne diſſoluta fluctuemus
euagatiōe/dicemus q̄ clauſura diſcipline
p̄cipua neceſſaria eſt in agro adoleſcentuꝫ
teneroꝝ q̄ ad incipiētes. humor pur⁹ ⁊ ſuf-
ficiens. aer in agro viriliū iuuenū quo ad
pficiētes. Ros ſupnus et aſpectus cel: lib̄
decet maxime in agro maturoꝝ q̄ ad perfe
ctos. ¶ Et plane ſi vellemus: nō operoſuꝫ
erat adaptiōes has ad alia deducere p̄ſerti
ad ſtatū triplicē p̄fatū regni francoꝝ q̄ con
ſiſtere ponit̄ in laborātib⁹ ſubditis. et incli
tis militib⁹ ⁊ in clericis atq̄ꝫ cōſulib⁹ Uer
hec reliq̄ oia comp̄hēdere q̄ dici ſe offerunt
q̄s ſermo ſufficeret: Poſtpoſitis ḡ ceterꝭ q̄
dicere vel ad laudē glioſiſſimi regis noſtri
copioſiſſime: vel ad edificatiōem nr̄aꝫ abū
dātiſſime/ꝯſideratio pfunda nr̄i thematꝭ
ingerebat. ſub triplici orōe cōcludat̄ ſermo
noſter. Pria orō ad incipiētes. ſcd̄a ad pfi
cientes. tertia ad pfectos.

¶ Prima oratio

¶ Ad vos mihi nūc ſermo eſt o generoſi
adoleſcētes. etſi generoſi non degeneres. ſi
diſciplinati nō diſcholi eſſe vultis. obedi-
te xp̄o iubenti. Quid iubet xp̄us: Cōſide
rate lilia agri quō creſcunt. Conſiderate et
abſq̄ꝫ ſtrepitu vel tumultu ⁊ fabulatiōib⁹
attēdite. q̄m ita in nouello agro mētis vr̄e
creſcere primula ꝯtuoſoꝝ lilioꝝ germia cō
ueniet. Sunt eq̄dē inſita vob̄ a natura a-
gente infallibili germina quedā virtutum
quaſi ſ̄m rōes ſeminales q̄s tullius appel-
lat ſeminaria virtutū. q̄ ſi nos inq̄t creſcer̄
et valeſcere ſineremus. illa nos ad beatam
vitam deducerēt. Et de hoc nō ſiluit ph̄s
ij. eth. Hec ſemina nolite ſuffocare viciorꝫ
germib⁹ aut aliūde diſpdere. Et quāq̄ꝫ me
tuēdū vob̄ ſit. tū ab algido gelu torpentis
deſidie. tū ab vredine. tū ab erucis. ab eru-
gine ⁊ ab aliȷs peſtib⁹ improbis/aduerſan
tib⁹ incremēto ſpūaliū lilioꝝ. Nihilomin⁹
in primis ſtudēdū eſt ad clauſurā cōgruaꝫ
p murū diſcipline q̄ nō appoſita vel demo
lita. plane de liliȷs actū eſt. pteruit ⁊ peunt.
Quāobrē app̄hēdite diſciplinā cū illo q̄ di
cebat deo. Et diſciplina ipa me docebit.
¶ Sed q̄d loquimur adoleſcentib⁹: forſā
obſurdeſcūt. aut nō ſatis cōſiderate ſuſci-
piūt q̄ dicitur. Ita eſt. Sua quorūdā gar
rulitas hoc indicat. Nimiꝝ min⁹ idonei
ſunt cōſiderare/ob craſſam ignorātie cali-
ginē. vel ob turbā paſſionū. ⁊ deſideriorꝫ
iuuenilīū. q̄ cogitatiōes ſuas ⁊ cōſideratio
nes traducit aliorſum. aut q̄r indiſciplina
tiōem quā alibi exercēt. huc afferūt Pro

eis idcirco cōſiderate vos p̄ceptores ⁊ ma
giſtri venerabiles. ad vos me cōuerto. vos
q̄ talib⁹ regēdis p̄eſſe delegiſtis. ⁊ p̄fecto du
ram in h̄ ꝓuinciā (vt apud Theren. poni⸗
tur) ammiſtrandam ſuſcepiſtis. Coerceat
eos diſcipline vr̄e clauſura. infra quā etiā
mores cōponite et formate ad normā xp̄ia
ne religionis. Nam q̄ſtū piaculū eſt apud
xp̄ianos. ſuos adoleſcētes nō xp̄iana ſape⸗
re / neſcire p̄cepta dei: Et q̄d agendū ſit. q̄d
omittendū. q̄d credendū. q̄d ſperandum ⁊
quid timendū / penitus ignorare: Subuer
ſio eis vel loqui vel legere q̄ nō ꝓſint mori
bus. aut plus eis obſint q̄ꝫ ꝓſint ingenijs.
Pudet ꝙ aliter vſq̄ꝫ in hodiernū diē iude⸗
orū pueri inſtituūtur primit⁹ in lege ſua ꝑ
t ut iuſſiſſe videt̄ dn̄s. Deute. iiij. ¶ Cōflu⸗
unt ecce ipi adoleſcētes plus ſolito / de toto
francie regno / ad florentiſſimū piſien. vni
uerſitatis ortū. erudiri hūt illic in ſuis pri⸗
mitiuis ⁊ grāmaticalib⁹ q̄ nuꝑ nō niſi tali
bus imbuti / aduenire cōſueuerāt q̄d cur fi
at et an fauſtū ſit p̄ſagiū: nō ſuſcepi diſcute
re. Scimus ꝙ in morituro aīali / ſpūs ad
cor cōfluūt. Hoc vnum dicere habeo ꝙ eo
amplius danda eſt opa in hac celeberrima
vniuerſitate. ne caſſato vł neglecto diſcipli
ne muro circa adoleſcentū cuſtodiā / erum⸗
pant ex agro eoꝝ nō lilia cādida ⁊ odorife
ra virtutū. ſed infelix loliū et ſteriles auene
vt Virgili⁹ loquit̄ ſentes quoq̄ꝫ. ⁊ filices ⁊
nociua queq̄ꝫ plātaria vicioꝝ in ꝑniciē nō
ſolū taliū / ſed publicā eccleſie. vt ꝑinde fiat
ager q̄lē vidit Hiere. plenū abominatiōi⸗
bus. Hiere. xiij. Et o mores o tpa Quā
tis et q̄t abominabilib⁹ plena ſunt ⁊ mēs
et corpa q̄rūdā adoleſcentū. ⁊ ſerpunt inter
eos nefanda cōtagiōe nemine cōſiderante
nemine ꝓhibēte. nemine euellēte. vtinā ne
mine impellēte. et nullo mō eos q̄ conatur
extirpare admittēte. Et heu maloꝝ cumu⸗
lus iſtas ſuas abominatiōes nō abominā
tur cū ꝓpha dicēte. Iniq̄tatē odio habui ⁊
abominat⁹ ſum. Et q̄d eſt iniq̄tatē abomi
nat⁹ ſum: Illā certe ꝑ os cōfeſſiōis euome
re vel eijci ¶ Ad hoc ꝟo agendū eſt vt frequ
tius os clauſum ⁊ mutū ⁊ vix extrabit̄ vn⸗
q̄ꝫ virus illud teterrimū ⁊ obſcenū ⁊ nature
aduerſum. niſi iuxta pabolā ſcripture / pere
at coluber tortuoſ⁹ obſtetricāte manu du
cti cōfeſſoris. Quid igit̄ mirādū ſi mlti ſuf
focant̄: introrſus retēto veneno h̄ peſtifero
et irremediabiliter pereūt. ¶ Hoc ſaltē re⸗

ſtabit remediū. vt ſi ſenſus hoīs et cogitatō
prona ſunt in malū ab adoleſcētia. ſicut eti
am ſcripture vox ⁊ expientia nimis confir
mat. Hoc inquā reliquū erat. vt abomina
tiones cōtractas abominarent̄. q̄z abomi⸗
nantes. hoc eſt cōſiderādo euomētes / ſana
rent̄ et deſinerēt eſſe ager plenus abomina
tiōib⁹ Preclare ſiq̄dem dictū eſt Humanū
peccare / diabolicū ꝑſeuerare. ¶ Quocirca
patet q̄ſta diſcipline neceſſitas incūbit pro
cuſtodia agroꝝ nouelloꝝ q̄s adoleſcentes
dicim⁹. et interea dū tenera ſunt etate. et ꝙ
iō in teneris aſſueſcere multū eſt inq̄t Vir
gilius. Sit ſuꝑ eos maceria diſcipline: de
tur optima forma viuēdi. quā iocūdā red⸗
det cōſuetudo. Si q̄ vero ſunt mgroꝝ qui
nec iſta cōſiderēt / nec obſeruent erga ſuos
diſcipulos. ſeu ꝑfido neglectu fiat hoc. ſeu
cōtemptu ꝑuerſo. ſeu timore cupido, ne ſe
deſerant ⁊ alibi migrēt. ſeu ſuo ꝑdito male
viuēdi exēplo. q̄d de illis ꝓnūciandū ſit vi
detis. Non eni agroꝝ ſpūaliū nō inſtructo
res ſed deſtructores dicendi ſunt q̄t ſalua⸗
re debuerant ⁊ ꝑdūt. Quinetiā ſepe fit vt
vni⁹ adoleſcētis diſſolutio nō coercita vel
non ꝓrſus vt optebat expulſa / trahat cete⸗
ras plantatiōes puras / in ſilueſtres ⁊ dege
neres moꝝ ſucos ⁊ ſpuria genimia. adō vt
nō abſq̄ꝫ rōis apparentia queſiſſe videat̄
Quintilian⁹ / an expediēs ſit adoleſcētes ſi
mul in ſcholis aut potius ſigillatim in do
mib⁹ edoceri ¶ Et qm̄ Quintiliani recor v
datio incidit / q̄ fuit adoleſcentū p̄clar⁹ in⸗
ſtructor. placet ea pauca de inſtitutiōib⁹ ſu
is excerpere q̄ officio p̄ceptoris aſcribit. Pri
mo inq̄t ſumat an̄ oīa / parētē erga diſcipu
los ſuos animū. ac ſuccedere ſe in eoꝝ locū
a q̄bus ſibi liberi tradūtur exiſtimet. Fas
igitur hūt p̄ceptores diſciplos ſuos alloq̄
ijſdē verb religioſa maternaq̄ꝫ pietate ple⸗
niſſimis. q̄b⁹ hortabat̄ egregiū adoleſcētē
Ludouicū ſua mater Plus vellē chariſſi⸗
me fili / te mortē incurrere tpalē q̄ꝫ ꝑ aliq̄d
pctm̄ mortale te tuū offendere creatorē. ¶
Scd̄o p̄ceptor nec hēat vicia nec ferat. pre
clarū verbū ab ore pagani. Nā reddit ſa
tyricus q̄ contēporaneus Quintiliano fu
it ⁊ de eo ſcripſit. q̄ꝛ velocius ⁊ citius corrū
pūt nos exēpla domeſtica magnis cū ani⸗
mos ſubeāt auctorib⁹ Jō ſubiūgit ꝙ maxi
ma debet̄ puero reuerētia. vt. ſ. nil obſcenū
nil impudicū nihil exēpli / ſcādaliſatis ino
ꝓios oculos et mentē corrūpat. Nā et ange

li eoꝝ ſemꝑ vident faciem patris qui eſt in
celis. Et qui ſcandaliſauerit vnũ ex puſil/
lis iſtis expedit ei ꝛc̃. Et plus nocet exẽplũ
vnũ malicie/ ꝙ̃ decẽ bonitatis ꝓficerẽt. nã
puer cereus eſt in viciũ flecti. ꝛ abſ ꝗ docto
re etiã mala diſcũtur. ¶ Tertio ꝑceptoris
nõ auſteritas triſtis ſit. nec diſſoluta chari
tas. ne inde odiũ. hinc cõtemptus oꝛdiat̃./
Ubi notandũ/ minus obeſſe charitatẽ ni
miam/ ꝙ̃ auſterſitatẽ apud adoleſcẽtes bo/
ne indolis/ q̃ citius domeſticant̃ blãdicijs
ducti inſtar auiũ q̃s generoſas appellãt ꝙ̃
minis tracti. tñ̄ mõ careant blãdicie omni
penitus impudicicia mẽtis ꝛ coꝛpis. Hic
cõcludit ipſe Quinti᷑. nõ debere pueros ce
di verberibꝫ. Rões omitto ¶ Quarto ꝓplu
rimus ei de honeſto ac bono ſit ſermo. Cõ
tra illos q̃ ignominioſas ptes coꝛpis: ꝛ ac
tus nefandos/ nõ ſolũ apta impudẽtia no
minare audent: ſed impudẽtioꝛi animoſi/
tate hoc ex rõis pſona licere fieri defendũt.
nõ cõſiderãtes ꝙ hec dicẽdo/ coꝛruũt in er/
roꝛem begardoꝝ et turelipinoꝝ: qui õ nul
la re naturaliter data/ erubeſcendũ eſſe di/
cebant. queadmodũ et cinici phi/ moꝛe ca
num dicebant eſſe veniendũ palã in nudi
tate ꝛ exercitio mẽbroꝝ pudendoꝝ. q̃s in/
culpat Tullius in de offi. tractans de pul
cro et decoꝛe. Et ſene. precepit Turpia ne
dixeris. paulatim enĩ pudoꝛ rerũ ꝑ ꝟba de
diſcit̃. Et Aplus. Coꝛrũpunt bonos mo/
res colloq̃a praua. ¶ Quinto minime ira/
cũdus ſit. nõ tamen eoꝝ q̃ emendãda erũt
diſſimulatoꝛ. Ad hoc enĩ ſunt exẽpla Pla
tonis et Plutharchi et multoꝛũ ¶ Sexto
ſit ſimplex in docendo. Ad hoc trahi põt il
lud legis antiq̃ Nõ ſeres agrũ diuerſo ſemi
ne. plurimũ quippe obeſt varietas modo/
rum in docẽdo. et ex cõſequẽti mutatio ma
giſtroꝛũ nũc iſtoꝛũ nũc illoꝛũ ¶ Septimo
ſit patiens laboꝛis. ¶ Octauo interrogati
onibꝫ libẽter reſpondeat. ¶ Nono nõ iter/
rogãtes ꝑcunctetur vltro ¶ Decimo. lau/
dandis diſcipꝉoꝛũ doctoꝛibꝫ/ nec malign᷒
nec effuſus ſit. qꝛ res altera tediũ laboꝛis.
altera ſecuritatẽ parit. ¶ Undecimo ĩ emẽ
dando q̃ coꝛrigẽda erunt/ nõ ſit acerbus ni
mie ꝗ cõtumelioſus. Nam id quidẽ mꝉtos
a ꝓpoſito ſtudẽdi fugat ꝙ quidã ſic obiur/
gant quaſi q̃ oderũt ¶ Duodecimo. exem
plũ aliqđ imo multa q̃tidie dicat. que ſecũ
audita referant. licet enĩ ſatis exemploꝛum
ad imitandũ ex lectiõe ſuppeditet. tñ̄ viua
illa vt dicitur vox alit plenius ꝑcip ue ꝗ ꝓ/
ceptoꝛis ꝙ̃ diſcipuli ſi recte mõ ſint inſtitu
ti et amãt ꝛ vereut̃. Vix aũt dici põt ꝙ̃to li
bentius imitemur eos q̃bus fauem᷒. Uel
lẽ ſuꝑ oĩa hoc obſeruari ꝑceptũ apud ꝑce/
ptoꝛes noſtri tꝑis tam in vico ſtraminum
ꝙ̃ in domibus. vt ꝓ truffis et fabulis ſolitꝫ
peti ꝛ dici/ ſalutaria q̃dam et iocũda narra
rentur. qꝛ teſte Oratio. omne tulit punctũ
qui miſcuit vtile dulci Queadmodũ õ ma
giſtro Regnaldo gobart/ aſſeruit mihi di
gna fide relatio: eũ vix aut nunq̃ legiſſe et
audiuiſſe lectiõem apđ ſuos diſcipꝉos/ q̃n
aliqđ immiſceret ſalutis verbũ ꝛ vehemen
ter inculcaret. adeo vt magna ps ſcholariũ
ſuoꝛũ in magnos ꝛ religioſos viros euaſe
rit. ¶ Tertiodecimo ſe ꝑceptoꝛes intẽte ac
modeſte audiri velint. Si hoc in ſcholꝭ ſer
uaret̃/ alia eſſꝫ ſcholariũ attẽtio ꝛ modeſtia
in audiẽdo verbũ dei. qđ vti ꝗ audienduꝫ
aſſet cũ ſũma reuerẽtia ꝛ diſciplina. ꝛ ñ mi
nus ꝙ̃ ꝑñte ſacroſctõ xp̄i coꝛpis miſterio.
Ita enĩ dicebat Areſto. referẽte Sene. nõ
ꝙ̃ nos verecũdioꝛẽs eſſe debere/ ꝙ̃ cuꝫ deo
loq̃mur. ſic ꝛ dũ audim᷒. ¶ Ceterum diſci
pulos decẽt iſta. Primo ꝑceptoꝛes ſuos ñ
min᷒ ꝙ̃ iſta ſtudia amẽt/ Scđo eos parẽ/
tes eſſe nõ q̃dem coꝛpis ſed mentiũ credãt.
Multũ hec pietas cõfert ad ſtudiũ. nam ꝛ
libẽter audient et dictis credẽt et eſſe ſiꝉes
cõcupiſcent. ¶ Iſta ſunt q̃ ſi erga adoleſcẽ
tũ cuſtodiã ꝛ diſciplinã obſeruent̃ erit ager
ipoꝛũ germinãs lilia candida virtutũ. do/
nec creſcẽdo in robur maius erũpãt Et ita
factũ eſt in hac pte qđ iubet xp̄us Cõſide/
rate lilia agri ꝛc̃. quõ creſcũt ¶ Superat ĩ
pta ꝓ oſi ũ oꝛdinẽ: poſt incipientiũ cõmo/
nitionẽ/ oꝛõem alterã ſubtexere ad ipos ꝓ/
ficiẽtes ſꝫ q̃m aliquãdiu tardiuſcule tenui
mus ꝛ breuitas amica ẽ nr̃is adoleſcẽtib᷒
fiat abbreuiatio ſmõis nr̃i ꝛ ꝯſũatio in ter
tia oꝛõe q̃ ẽ ad pſctõs // Scđa oꝛõ tꝉis erat
q̃ ꝓnũciata ñ fuit. Cõſiderate lilia agri q̃/
mõ creſcũt o viri iuuẽtute/ viuida ſolidati
viri quib᷒ et craſſa adoleſcẽtia ſtudiũ ecdo
cet Orati᷒ q̃rere opes ꝛ amicicias inſuire
honoꝛi. Oĩa equidẽ vob̃ circũſpiciẽda ſũt
oĩa diligẽti ſedulitate ꝓ lilioꝛũ h̃ ẽ virtutuꝫ
forti incremẽto pagẽda. Nõ vltima tñ̄ hec
vos cura manet/ humoꝛem ſufficientem et
ſalubꝛem haurire. nam humoꝛ ſi deſit/ ari/
ditate enecat ſi ſuperfluit/ eneruat et lãgui
da. diſſoluit malicie. ſi coꝛrupt᷒ eſt inficit.

Humoꝛ iſte prius diffinitus eſt eſſe ſuſtē/
tatio quā exigit cohabitatio in corpe ⁊ aie
quedā radicatio terreſtris in eo. ita vt neceſ
ſe ſit hr̄e panē ad comedendū et veſtimēta
quibꝫ operiamur. ¶ Sed o deus ꝙ̄ multā
eoꝝ turbam aſpicimus/a q̄bꝫ hūoꝛ iſte tp̄a
lis ſubſidij nō ad temperiē haurit̄ aut deri
uari q̄rit̄. nequaꝙ̄ dicūt cū Salomōe. Di
uitias ⁊ paupꝛtates ne dederis mihi. ſꝫ tm̄
victui meo tribue neceſſaria. Petūt potiꝰ
ne dicā rapiūt ad exuberātiam auidā et in/
cōſideratā que nō taꝫ irrigēt lilia ad robur
ſtipitis/ꝙ̄ obruat curis varijs et inutili/
bus et deſiderijs multꝭ q̄ teſte ap̄lo mergūt
ad interitū. Ita fit maledictus ager eoꝛum
germinans ꝓ lilijs ſpinas ⁊ tribulos Gen̄.
Et quaſi ager acheldemach. i. ager ſangui
nis ⁊ peccati Math. xxvij. Et ager q̄ poſſi
detur de mercede iniq̄tatis Actuū. Et que
ſunt he ſpine. quales tribuli? Nimirū cogi
tationes impꝛobe. ſuſpitiones inquiete. ti
moꝛes anxij. ſubdole fraudes. q̄bꝫ miſer a/
nimus pūgit̄. ſuffodit̄. diſcerpit̄ laceratur.
Nunꝙ̄ igitur ſperes lilia virtutū ⁊ pulcro
rum ſtudioꝝ poſſe creſcere in agro quē hu
moꝛe tali cupiditatis toxicato ſentis imbi
bitū. Nūquid lilia etſi creſcerēt eſſent inte/
gra q̄ inter tot ſpinarū curas p̄munt̄ ſed la/
cera ⁊ inualida ⁊ emoꝛtua. nam q̄d ita pal
leſcere facit. q̄d amplius robur om̄e vtuo/
ſi ſtipitis euacuat/ꝙ̄ humoꝛ infectus aua/
ricie? Atuero cōtemptus eius/eū aurea me
diocritate ⁊ ſufficiētia reddit diuitē. eū red
dit ſecurū. generoſum ⁊ erectū. eū quoꝗ ad
legitimi roboꝛis incrementū ꝑducit. cuiꝰ
in exēplū eſt regis nr̄i ſtrēnuiſſima et fru/
galitate ꝓdiens foꝛtitudo atꝗ cōſtātia. ¶
Multa hic de canino appetitu ⁊ voꝛaci di
uitiaꝝ ac bn̄ficioꝝ apud eccla̅ſticos noſtri
tempis: multa de cōſequēti neglectu vtiliū
ac p̄claroꝝ ſtudioꝝ ꝓ lucroſis artibꝫ ac ſci
entijs. Plura deniꝗ a peſtiferis adinuen/
tionibꝫ demolientibꝫ agrū publicū eccleſie
ad peſtē hāc cupiditatis. nō dico ſatiandā
ſed irritandā/occurſabant indignāda ſeu
melius miſerāda cōſiderantibꝫ. que ſciens
p̄tereo vt ſtatim in tertia oꝛōe fiat cōſūma/
tio verbi noſtri. ¶ Sequitur tertia oꝛatio

3 ¶ Cōſiderate lilia agri quō creſcunt. vos
qui venerāda iā etate et canicie matureſci/
tis. Cōſiderate ⁊ imitamini aſpicite q̄ nō
ſemꝑ humo tenus herēt lilia. non ſolū ger/
mine cōtenta ſunt. erumpunt potius ⁊ cre/
ſcunt in virens robur ſtipitis. ſpecioſo et
vario floꝝ oꝛdine decoꝛati. Poſtremo in
floꝛes pulcerrimos ⁊ ſuaues/incredibili ſi
gnatos arte/ſemet aperiūt. qui floꝛes libe/
ro quodam et patulo velut aſpectu ad fon
tem luminis etherei ſolem/iugiter ſe cōuer
tunt. ¶ Hec ꝑabola eſt humane etatis. ſic
tandē agendū eſt omnibꝫ et huc ꝑuenien/
dum qui etate tam grandeua floꝛeſcūt. nō
ſemꝑ moꝛe pueroꝝ/latendū eſt in numero
terrenoꝝ aut puſillo affectuum. vel in ſolo
germine virtutū. neꝗ inſtar iuuenū ſoli a/
ctioni inſudare cōuenit in ſolo ſtipite fulci
ri. Sed ꝓut cōſiderationē que ꝓprie eſt de
celeſtibus ⁊ ſidereis ad ſupna cōſcēdat ani
mus floꝛeſcat foꝛmet̄ atꝗ dilatetur neceſſe
eſt et dicatis cū ap̄lo Noſtra cōuerſatio in
celis eſt. Nonne meminiſtis vt ꝓpharum
vnus maledicit puero centū annoꝛū? Nō/
ne Seneca elementariū ſenem irridet? q̄d
quid aūt extra cōtemplationē liberam (p̄/
ſertim celeſtiū) agit animus. eſt in eius cō/
ꝑatione elementariū puerile infimū iacēs
et puſillū. et ꝙ̄tū diſtat radix lilij a floꝛe. tā/
tundē et amplius differt cognitio que cōi
ter habetur ex litteratoꝛia eruditione/a b il
la q̄ in cōſiderationis eleuatiōe cōtemplati/
ua ſentitur. Nā prima cognitio ſerpit hu
mi/materialiū fantaſmatū et deſiderioꝛū
carnalium concurſantiuꝫ nubeculis quo/
dāmodo fuſcata. Itaꝗ ne ſurſum euolet/
talibus fantaſmatū ⁊ deſiderioꝛū catenu/
lis circūligata tenetur in poꝛtione inferio/
ris rationis que eſt animalitas. Altera ve
ro cognitio ſurſum emergit ab hac confuſi
one materialium imaginum. ſic q̄ remanꝫ
liber rationis ſuperioꝛis intuitus purus ⁊
ſerenus ⁊ totus intellectiuus ad res perſpi
ciēdas cū ſumma facilitate circūquaꝗ dif
fuſus. ¶ Ita fit vt res eadē longe aliter ſci
atur ꝑ eruditionē litterarū aut experientiaꝫ
cōem. et aliter ꝑ contemplationē que facit
hoiem tranſire in affectum coꝛdis et guſta
re de re qualibet iuxta ſapoꝛem ſibi pꝛopꝛi
um. ⁊ hac pure cognitioni que arida eſt ſu
um ſapoꝛem ac inde reſultat ſapientia id ē
ſapida ſcientia. Pꝛima cognitio in intelle
ctu eſt. ſcd̄a in affectu. Pꝛima in quadā lu
ce. ſcd̄a in luce et feruoꝛe. ſcd̄a plus imutat
quemadmodum dulcedo mellis plus affi
cit dum guſtando ſentitur et maſticatur ꝙ̄
dum tantummodo rationatiue et viſiue cō
ſpicitur. ¶ Ita non opoꝛtet contemplantes

plura ſcire ꝙ alios.ſed pluribus modis et
Z alijs. ¶ Nō ſi glorioſus rex Ludouic⁹ ve
lut alter Dauid vir inter tot turbas iter tot
pplōs et abſq; literis multis.libera hac cō
ſideratione ⁊ cōtemplatione pollebat.eru/
beſcat ocioſa ⁊ litterata ſenectus/ſi tali ca/
reat.et ſi nō vltra ſapiat ꝙ puulus. Imitā/
dus eſt certe pr̄iarcha Yſaac qui egreſſus ē
ad meditandū in agro inclinante iam die.
et vide q̄d ſecutū eſt. Siquidem rebecca il
la prudens et decora que ſapientis pſonā
gerit eidem obuia fuit Gen̄.xxiiij. Inclina
ta eſt quippe dies vite in ipis grandeuiori
bus. Propterea exire debent hoc veſpe ad
meditandū in agro illo celeſti vbi ſapiētia
obuia erit.vbi theſaurus in margarita pre
fulgida felicitatis eterne recōditur.inueni
turq; Math.xiij. In hoc agro impetrata/
xa irriguum inferius ⁊ irriguum ſuperius
Iudi.i. In hoc agro apparet angelus vxo
ri manne ſedenti ⁊ quieſcēti ⁊ leuanti ſe ſu
per ſe Iudi.xiij. ¶ De qua cōſideratiōe lo
quitur inuitās nos ad eam Grego.in ome
lia. Si cōſideremus fratres chariſſimi q̄ ⁊
q̄ta ſunt que nobis pmittūtur in celis.vi/
leſcunt anio omnia que habentur in terris
Terrena nanq; ſubſtantia ſuperne felicita
ti comparata/mors eſt dicenda potius ꝙ
vita. Ipe enim quotidianus defectus cor/
ruptionis quid aliud eſt ꝙ quedam proli/
xitas mortis? Que autē lingua dicere q̄s
intellectus capere ſufficit/ſuperne illius ci
uitatis quanta ſunt gaudia angelorꝝ cho/
ris intereſſe.cum beatiſſimis ſpiritib⁹ glo/
rie cōditoris aſſiſtere.preſentem deū cerne
re.incircūſcriptū lumen videre.nullo mor/
tis metu affici.incorruptionis ppetue mu
nere letari? Sed ad hec audita /inardeſcit
animus . Iamq; illic cupit aſſiſtere vbi ſe
ſperat ſine fine gaudere. Sed ad magna p̄
mia puenirī non poteſt/niſi p magnos la/
bores. Hec ille. Vere ſic eſt. Nemo pōt nō
dicam ad felicitatem.ſed nec ad hanc felici
tatis cōſideratiōem ſublimē aſcendere /ni
ſi cum forti cōtritione ſpūs . Verbū eſt di/
uini dioniſij. Niſi pterea cum ocio magno
et libero a curis terrenis ⁊ deſiderijs omni
bus carnalium. Niſi demū aſſit conſtans
perſeuerantia cui ſoli aperitur ſola corona
tur. Hec tria ponit Bernardus ſuper can
D tica. ¶ Sed heu ⁊ ve/multi ideo cedūt iu/
ri xpinquitatis hereditarie in agro hoc cō/
templationis/quia ducere nolunt Ruth.
iuxta myſticam hiſtoriā Ruth quarto ſcri
ptam. Ruth interptatur quaſi deficiēs ſeu
defectio.animus vero humanus/heres a/
gri huius ex ſua creatione et regeneratione
niſi Ruth ducat/hoc eſt niſi deficiat a ſeip
ſo/et agrum talem celeſtis contemplatiōis
iure libero poſſidendum non attingit. Nō
videbit me homo et viuet inquit domin⁹.
Et intellige vita ſenſuali et animali ſed di/
uiſionem fieri inter ſpiritum et animā ne/
ceſſe eſt p verbum dei viuax et efficax. Que
diuiſio longe plus habet ammiratiōis/ ꝙ
anime et corporis ſepatio quemadmodū
teſtatur autor libri de ſpiritu et anima. Et
venerabilis Richardus. ¶ Sed quid co/
namur .quid multa garriendo balbutim⁹
quaſi videlicet rem tantam/ tantis verbo/
rum anguſtijs claudere valeam⁹. Hoc ita/
q; nequit fieri . Scripſerūt multa plurimi
virorum diuinorum et eleuatorꝝ ſuper hac
re.et diuinus Dioniſius Auguſtin⁹ Gre
gorius.et recentiores Bernardus Hugo.
Richardus.et poſt eos Bonauentura.⁊ a
lij qui in hanc cōcurrunt ſententiam /non
poſſe hanc cognitiōem conſiderationis q̄
loquimur inexptis aperire.quoniā ē man/
na abſconditum.et calculus in quo eſt no
men ſcriptum quod nemo nouit niſi q̄ ac/
cipit.et fons in quo non cōmunicat alien⁹
¶ Sileamus ergo et ad vnū obedientes
chriſto.conſideremus lilia agri quomodo
creſcunt.quoniā hoc ſufficiet tantum nō
deſit imitatio et applicatio ad opus. Non
ne liliorꝝ ſemen prius mortificatur in terra
ꝙ ſtipes aſſurgat.et ꝙ flores emicent? Nō
aliter carnalitatem ⁊ animalitatem cū ſuis
appetitibus et deſideriorꝝ paſſionib⁹ cor/
ruptiſſimis/emori neceſſe eſt ſi cupim⁹ tā/
dem/patentib⁹ florib⁹/ pulcrarū caſtarum
q; affectionū/libero cōſpectu ſupnis inhi
are fulgorib⁹. ¶ Et quis ad hec idone⁹? Ni
mirum ille qui in valle lachrimarū / totus
in contritione perualida peccatorum ſuo/
rum poſitus/moritur ſibi.poſtmodū ger/
minat et diſponit aſcenſiōes in corde ſuo/
de germine ad ſtipitem.et de ſtipite ad flo/
rem.hoc eſt de virtute in virtutem/de imp/
fecto ad pfectum donec aperto mentalis ſi
nus flore/et irradiata deſup apice ſindere/
ſis.videtur deus deorꝝ in ſyon/in pn̄ti per
grām p̄guſtate dulcedinis.et in futuro per
gloriam cōplete felicitatis.quā nobis ⁊c.

Finit.